

Rad na ulozi Silvie u predstavi "Klaonica Marco di Stefana"

Cmrečnjak, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:710598>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-28**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU
ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST
SVEUČILIŠNI DIPLOMSKI STUDIJ GLUMA

ANA CMREČNJAK

**RAD NA ULOZI SILVIJE U PREDSTAVI
*KLAONICA***

DIPLOMSKI RAD

MENTOR: izv. prof. art. Jasmin Novljaković
SUMENTOR: red. prof. art. Tatjana Bertok Zupković

Osijek, 2022.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
diplomski/završni
pod naslovom _____

te mentorstvom _____

rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada pa tako ne krši ničija autorska prava. Također, izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	5
2. STVARANJE PROJEKTA	6
3. O AUTORU I DJELU	8
4. RAD NA TEKSTU	9
4.1. Analiza teksta	9
4.2. Čitaće probe	12
5. KARAKTERIZACIJA LIKOVA	13
5.1. Silvia	13
5.2. Julia	14
6. RAD NA ULOZI	17
6.1. Silvia	18
6.2. Dvostruka igra	19
6.3. Odnosi	21
6.4. Scenski pokret	22
6.5. Govor i glas	23
6.6. Rad s Partnerom	23
7. VIZUALNO OBLIKOVANJE	24
8. DRUŠTVENI KONTEKST	29
9. ZAKLJUČAK	31
10. LITERATURA	32
11. SAŽETAK	33
12. SUMMARY	34
13. ŽIVOTOPIS	35

1. UVOD

Glumom se bavim od malena, ali nisam oduvijek htjela biti glumica. S nepunih 11 godina, dobila sam priliku raditi na profesionalnoj predstavi „Mali Princ“ u Kazalištu Virovitica. Proces je bio vrlo intenzivan, ali mi ništa nije bilo teško. Nakon premijere mi je redatelj rekao da ne razmišljam ni o kojem drugom zanimanju nego o glumi jer već jesam glumica. Često se sjetim tih riječi jer su mi bile vjetar u leđa kojeg nisam bila svjesna. Kroz srednju školu sam shvatila kako ne želim da mi gluma bude samo hobi. Odlučila sam upisati Akademiju.

Stojim na visokim stijenama, polako zatvaram oči i odlučna skačem u beskonačno, veliko plavetnilo.

Upisom na Akademiju mnogo toga riskiramo, ali puno više dobivamo. Svaki ispit i kolokvij na Akademiji imao je različit proces. Nije bilo nimalo lako, bilo je uspona i padova, ali intenzivan rad i predavanja od jutra do večeri nisu me obeshrabrila. Moje studiranje približavalo se kraju i nedavno sam odlučila ponovno pročitati sve što sam pisala u svoje dnevnikе koje sam redovito ispunjavala svojim zapažanjima, onima s Akademije i izvan nje.

Shvatila sam koliko sam se tada borila. Kad bih pomislila da ću isplivati na površinu, u tom trenu nešto bi me povuklo u dubine. Kad bih isplivala i došla do zraka, naišao bi novi val u kojem bih se izgubila i tako ukруг.

Profesori su nam često govorili kako na Akademiji trebamo što više koristiti prilike i birati ono što želimo raditi, koga želimo uprizoriti, kojom se temom baviti ovisno o ispitu, etidi i slično. Tako je na red došao diplomski ispit, kao vrhunac mog studiranja. Iako sam puno razmišljala o tome, nisam znala što točno želim raditi, ali sam se osjećala spremno. Odlučila sam slušati svoje misli i svoje tijelo te konačno, stvari su se počele slagati na svoje mjesto. Sa svim znanjem i stečenim iskustvima, znala sam da će moj rad pokazati tko sam ja zapravo i što sve mogu.

Prepustila sam se svemu što me je okružilo, jedna po jedna stvar se preda mnom raščistila i shvatila sam da znam kako plivati, kako se boriti protiv struja i da sam sve bliže površini. Isplivala sam na površinu sa svojim diplomskim ispitom i napokon sam prodisala.

U svom diplomskom ispitu pokazala sam što sam kroz godine naučila i koja sam iskustva stekla te ću upravo o tome pisati u ovom radu. Analizirat ću proces stvaranja diplomske predstave, kako me je moj diplomski ispit ohrabrio da isplivam na površinu i kako sam osvijestila činjenicu da sam spremna na sve što me čeka nakon akademije jer sam, upravo s ovim diplomskim ispitom, naučila kako se boriti i protiv najvećih valova.

2. STVARANJE PROJEKTA

„Dve izuzetne osobine pozorišnog umetničkog stvaranja odvajaju tu vrstu stvaralaštva od svakog drugog umetničkog delovanja. Prva osobenost leži u tome da je sam umetnik istovremeno i tvorac i materijal koji se obrađuje. Svaka druga umetnost ima instrument, oruđe, materijal na kome od koga i preko koga umetnik izgrađuje svoje delo. Glumac je sam sebi materijal. To dvojstvo nameće izvesne naročite osobenosti pozorišnom stvaranju. Druga osobenost glumačkog stvaralaštva sastoji se u tome da glumac umetnik ne može da izvrši naknadnu korekturu svog umetničkog dela.“¹

Potaknuta riječima Radomira Plaovića shvaćala sam koliku odgovornost ima odabir svake stavke mog diplomskog ispita, stoga sam svemu dala vremena. Jedino u što sam bila sigurna je želja za dramom s dvama ili trima likovima. Nisam htjela komplicirati i forsirati projekt s više ljudi, pogotovo jer je pandemija koronavirusa još uvijek bila aktivna. Kako sam razmišljala o projektu, sve više se stvarala želja za ženskom duo dramom jer se tijekom svog studiranja na Akademiji nisam susrela niti s jednim takvim diplomskim ispitom. Kada bih pomislila na osobu s kojom bih se voljela prepustiti u jedno takvo putovanje, uvijek bih vidjela nekog starijeg od mene, nekog tko ima više iskustva i od koga mogu još više naučiti.

¹ Radomir Plaović, Elementi glume, Rad, Beograd 1950 ; 18

Kroz razgovor s, prije svega prijateljicom, ali i kolegicom Sarom Lustig, na njen upit što ću raditi za diplomski ispit, ispričala sam joj što mi se sve petljalo u glavi. Iako nisam to pričala u namjeri da nju zavedem i povučem u svijet svog diplomskog, ona je sama izrazila želju da radi sa mnom. Sara je taman te godine upisala studij lutkarske režije na našoj Akademiji i mogla je raditi na mom projektu. Odmah sam prihvatila tu ideju jer je Sara bila prva osoba koja me pogledala i poslušala prije prijamnog ispita na Akademiji za preddiplomski studij i moj diplomski je bio divna prilika da mi bude podrška, kao i da zaokružimo ciklus mog studiranja.

Dakle, našla sam se u trenutku kad sam imala partnera, ali nisam imala tekst. Nisam imala ni mentora pa je to bio sljedeći zadatak. Razmišljala sam kako želim da to bude netko s kim još nisam radila, kako bih dodatno proširila i zaokružila svoje iskustvo na Akademiji. Meta mi je bio profesor Jasmin Novljaković s kojim do tada nisam radila, a o kojem sam čula sve najbolje. Mojim pozivom, profesor je rado prihvatio mentorstvo i predložio nam tekst. Pročitavši ga, Sara i ja smo ga odmah prihvatile. Riječ je bila o tekstu *Klaonica* Marca Di Stefana, talijanskog pisca. Kao sumentora, odlučila sam uzeti profesoricu Tatjanu Bertok Zupković koja me vodila kroz prve tri godine mog studiranja i kojoj neizmjereno vjerujem.

Citirani tekst Radomira Plaovića, na početku ovog poglavlja, navodi kako glumac ne može napraviti naknadnu korekturu svog umjetničkog rada. Gledala sam na sve stavke svog diplomskog ispita i vjerovala sam da neće doći čak ni do želje za ispravljanjem istih. Bila sam iznimno uzbuđena i jedva sam čekala da počnemo s probama.

Život je nepredvidljiv i u to sam se uvjerila prije prvih čitaćih proba. Naime, zadesilo me nekoliko zdravstvenih problema, usko povezanih s temom teksta kojeg sam odlučila raditi za diplomsku predstavu. To mi je bio još veći poticaj i stvorilo je u meni još veću želju za radom na tom tekstu. Međutim, morao je proći određen period oporavka jer mi je tijelo bilo preslabo za bilo kakav rad. Osim fizičkog oporavka, prijeko potreban je bio i psihički. Radomir Plaović u citiranom tekstu spominje kako je glumac sam sebi materijal, a na Akademiji su nam govorili kako je naše tijelo naš instrument i upravo zato sam stavila zdravlje na prvo mjesto i pričekala da moj instrument, odnosno materijal, bude spreman za rad. Vratila sam se jača zbog svega što me snašlo, a upravo te neprilike sam iskoristila za rad na ulozi u diplomskom ispitu.

3. O AUTORU I DJELU

Talijan Marco Di Stefano, autor i redatelj, rođen je 1981. godine u Milanu. Dramaturgiju je diplomirao na Akademiji dramske umjetnosti Paolo Grassi u Milanu, a smjer kazališta diplomirao je na DAMS-u u Bologni. Godine 2007. osvojio je nagradu ETI New Sensitivity s tekstom *Falene*. U suradnji je s nekim od važnijih kazališnih institucija, poput Venecijanskog bijenala, Heintera Müllera Gesellschaft u Berlinu, Hrvatskog narodnog kazališta u Rijeci, Dance Base u Edinburghu, a sudjelovao je i na 6. kazališnoj olimpijadi u Pekingu. Njegovi tekstovi i izvedbe upoznati su s publikom diljem svijeta. Predstavljeni su u Italiji, Švicarskoj, Ujedinjenom Kraljevstvu, Njemačkoj, Španjolskoj, Rumunjskoj, Kini, Francuskoj, Sloveniji, Švedskoj i Hrvatskoj (HNK Ivan pl. Zajc Rijeka, GK Zorin Dom Karlovac). Osnivač je i direktor tvrtke La Confraternita del Chianti, s kojom realizira međunarodni projekt "Pentateuco" u suradnji s Teatro Verdi / Teatro del Buratto. Zajedno sa suprugom, Chiarom Boscaro, zadužen je za umjetničko vodstvo kazališne rezidencije Manifattura K u Pessano Con Bornagu u Milanu. Autor je mnogih drama, a dobitnik je, ili je bio finalist, raznih nagrada. Trenutačno izmjenjuje svoju struku autora i redatelja s onom predavača kazališnog pisanja i filmskog scenarija. Tekst *Klaonica* napisao je 2011. godine, a objavio ga je u časopisu *Sipario*. Za prijevod na hrvatski jezik zaslužan je Boris B. Hrovat koji je tekst preveo još 2012. godine.

Marco Di Stefano, u tekstu *Klaonica*, govori upravo o onome što se događa oko nas i danas, a da toga nismo ni svjesni. Ljudi, gonjeni siromaštvom, prodaju dijelove tijela, jedan ili više organa: bubreg, leđnu moždinu, komadić jetre itd. Za autora ta je činjenica oblik ekstremne prostitucije. U djelu od triju činova su predstavljene dvije žene koje propituju svoje tijelo, istražuju potrebe, materijalne ili druge, koje ih dovode do ekstremnih izbora. U svakom od triju činova saznajemo usku povezanost dviju žena koje se na očigled ne podnose, a jedina su si prilika za, iz perspektive svake, spas. Pozornost publike se budi dinamikom, kratkim replikama i napetošću.

4. RAD NA TEKSTU

„Kakav god odnos prema tekstu imali, smatrali ga potrebnim ili nepotrebnim, važnim ili nevažnim, neka vrsta rada na njemu biće u svakom slučaju neophodna.“²

Rad na tekstu je zapravo metodičan pristup otkrivanju značenja teksta, a svaki rad na tekstu ima bar tri faze. One su prvi dojam, utvrđivanje činjenica i analiza.

Moj prvi dojam teksta, koji je nezaobilazan što god čitala, stvorio mi je u mislima čvrste temelje za ono što želim prikazati, a na kojima sam, prikupljanjem činjenica i daljnjom analizom teksta, mogla početi graditi diplomsku predstavu. Prikupljanje činjenica je iznimno važno jer tako pronalazimo podatke koji će nam pomoći u samoj analizi teksta. Činjenice na koje sam se fokusirala su: tko, što radi, zašto, gdje, kad i kako. Pronašla sam odgovore na ta ključna pitanja za oba lika u tekstu i došla do glavne radnje cijelog komada, a to je manipuliranje. Manipulacija znači vješto korištenje nepoštenih sredstava u nečiju korist. Manipulacija može biti svjesna ili nesvjesna i pozitivna ili negativna. U ovom komadu je riječ o negativnoj, svjesnoj manipulaciji.

4.1. Analiza teksta

„Sve što bi se moglo znati i učiniti u nekom zadatku (liku, ulozi, predstavi) ipak nikada ne može biti do kraja i neposredno dato u tekstu kao činjenica nego se nalazi tu negdje, između redova, gotovo u enigmatskoj formi. Tu enigmju treba analizom razotkriti i tako se pripremiti za scensku realizaciju.“³

² Boro Stjepanović; Gluma I-III; IVPE, Cetinje, 2014. ; 324

³ Boro Stjepanović, Gluma I-III; IVPE, Cetinje, 2014. ; 326

Tekst je pisan za postavljanje na scenu tako što je, prije svakog čina, detaljno opisano mjesto radnje, vrijeme radnje, kostimi i didaskalije s uputama između replika. Sastoji se od triju činova i sadrži sve elemente klasične fabule: uvod, zaplet, vrhunac, rasplet i kraj. Daljnjom analizom teksta, shvatila sam kako te iste elemente mogu primijeniti, osim za cijeli komad, za svaki čin posebno, što mi je olakšalo određivanje odlomaka i zadataka.

U prvom činu upoznajemo likove.

„Silvia, mlada žena, između 30 i 35 godina. Odjevena prilično siromašno, bez šminke, vrlo mršava.; Julia, Silvijina vršnjakinja. Vrlo dotjerana izgleda.“⁴

Dvije žene susreću se u kasnim večernjim satima u supermarketu i već, nakon prvih nekoliko replika, se otkriva kako se poznaju, ali se ne podnose. Silvia dolazi Juliji na slijepo dogovoren intervju za posao koji je publici nepoznata činjenica. Juliji se to nikako ne sviđa i tjera Silviju iz supermarketa, no primorana činjenicom kako se Silvia jedina javila na oglas, pristaje odraditi intervju i želi razmotriti njenu ponudu. Tijekom cijelog čina ne zna se o kakvom se poslu radi, ali je moguće nagađati nakon navedenih uvjeta i s jedne i s druge strane. Služeći se emotivnom manipulacijom, Silvia nagovori Juliju da pristane na njenu ponudu, a zauzvrat traži 500 tisuća eura. S druge strane, Julia ima nekoliko uvjeta, od kojih je najbitnije izdvojiti kako Julijin muž ne smije saznati da je upravo Silvia ta koja je odabrana za poslovnu suradnju. Silvia pomisli kako je Julia još uvijek ljubomorna i time otkrivamo razlog mržnje koju imaju jedna prema drugoj, a to je muškarac. Prije kraja prvog čina, Silvia Juliju upita koliko će posao trajati, a Julia joj odgovara kako će sve biti gotovo za 5 do 6 sati i onda 10 dana oporavka u bolnici, opet ne otkrivajući o čemu se točno radi. Nakon toga, Silvia zahtijeva još jedan susret 6 mjeseci nakon obavljenog posla i Julia pristane. Žene se rastaju u dogovoru kako će se vidjeti sutra na istom mjestu, u isto vrijeme, zbog potpisivanja ugovora.

Na početku drugog čina, na istom mjestu, Julia susreće Silviju u neredu, pomalo pijanu, a oko nje su ostaci hrane. Julia je vidno nervozna i govori Silviji da se ponaša kao prosjakinja, na što joj ona odgovara kako ona i je prosjakinja jer joj u suprotnom ne bi bila prinuđena prodati maternicu. Prvi put se spominje kakav posao dvije žene zapravo sklapaju. Ilegalno je, eksperimentalno i to si mogu priuštiti samo oni koji imaju novaca. Nije surogat

⁴ Marco Di Stefano, Klaonica

majčinstvo, već prodaja organa. Nakon potpisivanja ugovora, žene komentiraju što će nakon operacije i što će s tolikim novcem. Piju alkohol i puše cigarete, no, iako je Julia prestala prije godinu dana, Silvia ju je lako navukla. Silvia kroz razgovor pokušava odgovoriti Juliju od operacije, no Julia ne popušta i želi operaciju još više. Julia želi biti ta koja će nositi svoje dijete u utrobi punih 9 mjeseci. Odjednom razgovor eskalira i saznaje se da je Paolo, Julijin muž, zapravo Silvijin bivši dečko, a njih dvije su prije svega toga bile prijateljice. Njihov susret završava svađom, ali Julia popušta i zamoli Silviju da joj prije odlaska ostavi još jednu cigaretu. Silvia joj ostavlja cijelu kutiju i odlazi sretna s uzvikom kako će se vidjeti za pola godine.

Treći čin odvija se na istom mjestu, ali 6 mjeseci od obavljenog posla, odnosno zamjene maternice. Žene se promatraju. Silvia, elegantno obučena, govori kako joj se život promijenio nakon operacije i prigovara Juliji što opet puši. Ljubomorna na Silviju, Julia plane jer ne može slušati kako Silvia živi puno bolje nego prije i govori Silviji kako nije trudna i da joj nije jasno zašto su se morale susresti. Silvia objašnjava kako želi osvetu jer je Julia trebala biti na njezinoj strani kad ju je Paulo uništio, a Julia je odlučila vjerovati njemu. Paolo je naslovio ulaganja na Silviju, koja nikad nije napravila, i tako se našla u dugovima do grla, a on ju je ostavio. Tako je Silvia prevarom završila na ulici, a Julia nije stala na njenu stranu, nego se spetljala s Paolom. Lopovlukom svog muža postala je bogata, a Paolo je i danas kriminalac. Julia to ne želi prihvatiti, ali se u sebi počinje propitkivati. Potaknuta znatiželjom, Silvia ispituje Juliju kakav život sada živi i što se promijenilo, na što Julia odgovara da je sve samo gore, nije trudna i zbog tog je sva u neredu. Silvia, u najboljoj namjeri, pokušava pronaći razloge zašto Julia još nije trudna, a zapravo samo potpaljuje vatru jer cijelo vrijeme krije pravu istinu koja dolazi na vidjelo pred kraj čina. Julia posumnja o čemu je riječ i nasrće na Silviju, ali Silvia izvadi pištolj. Silvia objašnjava kako je neplodna, to jest, bila je, a sada je Julia, i kako je samo vratila uslugu Juliji. Silvia je ta koja je sada bogata, a Julia neće moći ostati trudna i više se neće ponašati kao razmažena djevojčica koja misli da novcem može sve. Silvia je planirala ovu osvetu prije njihovog susreta, pratila ju je i gledala kako da joj nanese bol, ali i da vrati svoj život, kojeg je imala prije Paola. Julia, potpuno slomljena, ne zna što bi, a Silvia odlazi uz riječi kako se jedva čeka vidjeti s Paolom jer se mora osvetiti i njemu, a kad završi cijela ta priča, njih dvije mogu ponovno biti prijateljice.

Dinamičan dijalog i kratke replike glavni su razlog za intrigu i napetost koja se stvara kroz komad. Činjenica da se ništa ne otkriva na početku, odnosno da kroz svaki čin saznajemo nešto novo o Julijinom i Silvijinom odnosu iznenađuje iznova toliko da se čovjek zapita koliko daleko ljudska potreba može ići. Boro Stjepanović, u citiranom tekstu na početku ovog poglavlja, kaže kako sve što bi se moglo znati se nalazi između redova. U cijeloj analizi teksta, to mi je bilo najdraže otkrivati i utvrđivati. Tekst nudi toliko mogućnosti. Sara i ja smo odredile što nama više odgovara i kako bolje interpretirati tekst, a to smo sve utvrdile kroz čitaće probe.

4.2. Čitaće probe

Prvi put smo pročitale tekst u prosincu, a s pravim čitaćim probama počele smo u travnju. Nije bilo potrebe kratiti tekst, ali smo morale promijeniti neke replike jer je prijevod bio doslovan. Često nismo shvaćale što se zapravo želi reći replikom, ali nam je analiza teksta u tome pomogla i lako smo došle do rješenja te smo prilagodile repliku situaciji. Odmah pri prvom čitanju, odredile smo da ću ja igrati Silviju, a Sara Juliju. Što smo više prolazile tekst, to smo se sve više upoznavale s likovima, odredile smo odnose i situacije, a pošto su replike kratke, vrlo brzo smo tekst znale napamet. Na jednoj čitaćoj probi odlučile smo zamijeniti uloge kako bismo vidjele što jedna od druge, u takvoj situaciji, možemo naučiti i bilo je zanimljivo slušati naše različite interpretacije. Često smo znale pričati o tekstu i tražiti razloge, opravdanja, zamišljale smo kako bi se likovi ponašali u raznim drugim situacijama. Ipak, najbolje je bilo gledati Saru kako se priprema za probe i kako radi. Njezini komentari bili su mi vrlo korisni jer sam uz nju lakše dolazila do rješenja i tako smo zajedno jasnije kreirale likove i uloge.

5. KARAKTERIZACIJA LIKOVA

„Postupak gradnje lika od opšte do individualne određenosti nazivamo karakterizacija. Lik najčešće zamišljamo kao živu ličnost, a on je zapravo umjetnička konstrukcija stvorena na osnovu, tzv. crta (osobina, svojstava, karakteristika ili određenja).“⁵

Po uzoru na citat profesora Bore Stjepanovića, okarakterizirala sam oba lika. Sama karakterizacija je zapravo opis, odnosno prikaz osobe nekog komada, način na koji je autor opisao lik. U karakter lika ubrajamo sve njegove osobine, a osim izgleda, možemo ubrajati govor, osjećaje i ponašanje, kao i odnos prema drugima te reakcije na situacije u kojima se lik nalazi. Karakterizaciju možemo podijeliti na vanjsku i unutarnju. Vanjskom karakterizacijom lika određujemo kako on izgleda, kako je odjeven, a unutarnju određuju njegova narav, osjećaji i razmišljanja. Unutarnju karakterizaciju možemo podijeliti na još nekoliko karakterizacija: socijalnu, psihološku, moralnu i govornu. Socijalna karakterizacija je prikaz utjecaja sredine, u kojoj živi, na lika. Psihološka karakterizacija opisuje unutrašnji život lika, dok je moralna ona koja prikazuje odnose s drugima i kakve osobine lik posjeduje (lukav, mudar, hrabar itd.). Govornu karakterizaciju određuje narječje lika, stil govora i slično. Što je jasnija karakterizacija lika, to će njegovo predstavljanje publici biti zanimljivije.

5.1. Silvia

Najlakša je vanjska karakterizacija svakog lika jer je ona jedina koja je oku vidljiva. Silvia je mlada žena koja je odjevena u starije komade odjeće, siromašna je i ne drži do svog izgleda. Živi sama „u rupi od 16 kvadratnih metara“⁶, nezaposlena je pa na razne načine pokušava preživjeti iz mjeseca u mjesec. Nema prijatelja, kroz tekst joj se nigdje ne spominje ni obitelj pa možemo pretpostaviti da nema nikoga. Silvia je spremna na sve samo kako bi bar malo zaradila za život i ne želi da joj itko pomogne, pa čak ni Julia, ali želi da se ona, Julia, osjeća loše zbog situacije u kojoj je Silvia. Vrlo je lukava i domišljata. Kroz tekst saznajemo da je odlučna ostvariti ono što zamisli. Emotivni je manipulator i osvetoljubljiva je, što

⁵ Boro Stjepanović; Gluma I-III; IVPE, Cetinje, 2014. ; 292

⁶ Marco Di Stefano, Klaonica

pokazuje njena spremnost dovesti u opasnost i vlastito tijelo. Provocira Juliju u svakoj mogućoj situaciji, ali joj kroz nekoliko trenutaka u tekstu pokušava objasniti kako stvari zapravo stoje i govori joj dobronamjerne komentare i savjete koje Julia ne prihvaća. To onda pokrene Silviju u daljnjem ostvarivanju svog plana. Na kraju teksta, otkriva se kako je Silvia isplanirala cijelu situaciju u kojoj su se dvije žene pronašle, što nam daje do znanja koliko dobro poznaje Juliju i zna kako bi Julia reagirala u bilo kojoj situaciji. Odlučna je u namjeri da vrati svoj život natrag, život koji je živjela prije. Kada je dobila što je htjela, kada se osvetila Juliji, spominje da na red dolazi Paolo. Julia i ona su sada „jedan – jedan“, a kad cijela priča završi, njih dvije ponovno mogu biti prijateljice, što nam pokazuje koliko je licemjerna, podmukla i bestidna.

Slika 1 Silvia

5.2. Julia

Julia je bogata, udana žena koja ima sve što poželi. Elegantna je i vidno drži do sebe. Očajna je u potrazi onoga što želi, toliko da pristaje odraditi posao sa Silvijom koju ne podnosi, a osim toga, popušta Silvijinom zahtjevu iznosa koji joj mora isplatiti za posao. Osjeća grižnju savjesti i želi pomoći Silviji, ali joj ova to ne dopušta. Kao i Silvia, Julia je spremna napraviti sve da bi dobila ono što želi, dovodeći u opasnost i vlastito tijelo.

Tvrdo glava je i nije baš pametna, što joj Silvia, kroz komad, nekoliko puta kaže. Boji se zahvata i svega što ide uz to, ali u njoj ipak prevladava želja da dijete bude njeno. Iako to krije, nesigurna je u sebe. Ljubomorna je i ne želi da njen muž, Paolo, otkrije kako je Silvia bila ta s kojom je sklopila posao. Od nervoze ponovno propuši i opet počne konzumirati alkohol. Počinje se propitkivati na svaku Silvijinu provokaciju, ali si ne želi priznati da je Silvia u pravu. U jednom dijelu teksta Silvia najbolje opisuje Juliju:

„S. Vidiš?

J. Ali što?

S. Da si građanka kojoj je dosadno.

J. Opet ta priča.

S. Da. Bogata si. Puna sebe. Naviknuta na igru s ljudskim životima. Na kupovinu svega što hoćeš pa potom ostaviš da trune u kutu. Dobro bi ti činilo da jedan dan živiš kao ja. Kod mene je funkcioniralo, sad znam što je doista važno. Ti nemaš želja, samo hirove. Takva je i ova priča s djetetom. Hir, ništa više. „⁷

Na kraju je očajna, sva u neredu i optužuje Silviju da joj je uništila život.

Slika 2 Julia

⁷ Marco Di Stefano, Klaonica

Opisala sam likove koji su zapisani u komadu - njima je pisac dao određene crte i karakteristike koje možemo iščitati iz teksta, ali osim navedenih karakteristika, pisac je pojedinom licu namijenio njegovu djelatnu silu. Sile dijelimo na glavne i sporedne. Sporedne su pomoćnik, naredbodavac i korisnik, a glavne sile su subjekt, protivnik i objekt. Nakon karakterizacije likova, možemo reći da je lik Silvije subjekt, protivnik je Julia, a objekt je ono što se želi i na čemu se promjena vrši. Pojasnit ću: Silvia je subjekt jer je u određenom trenutku, kroz određenu akciju, izražavala dominantniju strast. Protivnik, u ovom slučaju Julia, suprotstavlja se subjektu, Silviji, u provođenju njene akcije, a objekt je zapravo subjektova želja, odnosno osveta, koja je ujedno i cilj.

„G. (...)Mogu li doznati koji kurac hoćeš od mog života?

S. Osvetu, draga. To je jasno!“⁸

Cilj se može pronaći u tekstu između redova, ali je često izrečen jednom replikom koja se može izdvojiti i jasno daje do znanja koji je cilj lika. Silvia – subjekt, dolazi do cilja određenim sredstvima:

„S. Ne, Julia. Petsto tisuća. Ili odlazim.

J. Četiristo.

S. Ne. Važno je, zar ne? To je najvažnija stvar u tvom životu. Bila bi i u mojem, u normalnim uvjetima. Ali ja to više sebi ne mogu priuštiti. Ti da.“

Ovdje je prikazan primjer kako Silvia emotivnom manipulacijom, koju najčešće koristi, dolazi do cilja. Nakon analize teksta i karakterizacije likova, slijedi rad na ulozi – nivo u kojemu se iskazuje stvaralaštvo glumca.

⁸ Marco Di Stefano, Klaonica

6. RAD NA ULOZI

„Gluma je izvođačka umjetnost. Njenog doživljaja ne bi moglo biti bez javnog izvođenja i predstavljanja prethodno uvježbane partiture.“⁹

Rad na ulozi nije nimalo lagan i postoje razni načini po kojima pojedinac stvara ulogu. Sara i ja smo se na početku procesa dogovorile kako ćemo, prije ulaska u prostor, odraditi analizu teksta i karakterizaciju likova. Osim toga, htjele smo odmah naučiti tekst kako bismo se, pri ulasku u prostor, mogle posvetiti mizanscenu i odnosima. Nakon jedne probe, na kojoj smo prolazile tekst, shvatile smo našu spremnost za ulazak na scenu. Stvaranje svake uloge prolazi kroz proces koji ima najmanje tri faze, a one su izbor, priprema i izvođenje. Izbor uloge već je određen, a u pripremi sam zapravo pripremala samu sebe za igranje ove uloge. Ono što meni osobno karakterizira izvođenje jest vještina ponavljanja koja se uvježbava na probama, a proba je da se proba. Upravo ću u ovom poglavlju pisati o svom procesu rada na ulozi Silvije, o svojim zapažanjima i doživljajima tijekom proba.

Na prvoj čitačkoj probi, koju smo Sara i ja imale s mentorom, profesorom Jasminom, rekao nam je da smo dobro okarakterizirale likove i da ništa ne bi trebalo previše mijenjati. Bila sam vrlo sretna jer sam i sama bila zadovoljna tom čitaćom probom, no ono što nismo mogli znati je kako će se sve promijeniti kada Sara i ja stanemo na scenu. Naša prva proba u prostoru bila je pomalo „klimava“. Uхватile smo se u trenutcima u kojima bi kopirale jedna drugu i ulazile si u tempo, ritam. Sara sjedne pa ja sjednem vrlo brzo nakon nje. Ja prekrižim ruke, a Sara vrlo brzo nakon mene prekriži ruke i tako stojimo jedna nasuprot druge. Nikada nije dobro kada su likovi na sceni jednaki jer nema dinamičnosti, pogotovo u duo drami gdje dvije sile moraju biti potpuno različite. To su banalne pogreške kojima nisam htjela dati previše pozornosti, smatrala sam to uvodnim greškama jer smo još istraživale svoje kretnje. Osim toga, nismo bile u pravom prostoru, nismo imale ni scenografiju. Tjedan dana prije diplomske predstave, ušle smo u prostoriju u kojoj se ispit održao. Profesor Jasmin nam je sugerirao promjenu mjesta radnje. U tekstu piše supermarket, a mi mijenjamo mjesto radnje u skladište

⁹ Boro Stjepanović; Gluma I-III; IVPE, Cetinje, 2014.; 333

istog tog supermarketa, što nam je otvorilo novi prostor igranja. Sara i ja smo nabavile mnogo kutija koje su predstavljale skladište, ali o scenografiji ću više pisati malo kasnije. Kada smo imale scenografiju i kada smo bile u pravom prostoru, potpuno smo se prepustile i sve se, malo po malo, slagalo na svoje mjesto.

6.1. Silvia

Kada sam prvi put pročitala tekst, znala sam da želim igrati Silviju. Silvijin lik nudi igru u igri i kroz tekst prikazuje jasnu promjenu. Smatrala sam da je to vrlo dobar, ali i zahtjevan zadatak za diplomski ispit. Ta činjenica me motivirala jer sam htjela dokazati samoj sebi da mogu odraditi takav posao. Tijekom studiranja često sam birala igrati likove koji su bili meni slični, odnosno birala sam likove čiji su postupci bili onakvi kakve bih i ja napravila, a Silvia je bila potpuno drugačija. Iz tog sam razloga htjela okruniti svoje studiranje jednim takvim zadatkom, doraslom diplomskom ispitu. Vrlo bitna pretpostavka je bila odrediti što se događa mom liku, prije same radnje predstave. Silvia ide na sve ili na ništa, u potpunosti je spremna i nema ni trunku nervoze. Prije susreta s Julijom, prošla je sve situacije koje bi se mogle dogoditi, znala je kojim se sredstvima mora koristiti kako bi svaki ishod bio u njenu korist, odnosno kako bi došla do svog cilja.

„S. A sad, oprost, ali mislim da sam ti već posvetila dosta vremena. Vidimo se sutra u ovo doba i potpisat ćemo.

Silvia kao da će otići.

J. Stani. Nešto zaboravljaš.

S. Ne čini mi se.

J. Pretrage.

S. Kakve pretrage?

J. U oglasu piše da treba donijeti rezultate pretraga. I nalaze. Gdje su?

Silvia vadi iz džepova nekoliko presavinutih listova i pruža ih Juliji. Julia ih ispituje.“¹⁰

Ovo je trenutak u tekstu koji sam zabilježila kao jedan od mnogih u kojima se jasno pokazuje kako je Silvia spremna na sve. Ona je znala od početka da su potrebni nalazi i imala

¹⁰ Marco Di Stefano, Klaonica

ih je, falsificirane doduše, ali ih je imala. Prvo je pokušala bez njih, kako bi kasnije mogla to iskoristiti i isprovocirati Juliju, ali kada ih je Julia tražila i bila uporna u tome, Silvia ih je predala. Upravo zbog takvih trenutaka u tekstu, odredila sam glavnu karakteristiku koja me je vodila kroz komad, a to je odlučnost. Odlučnost koju Silvia igra i stvara dvostruku igru.

Slika 3 Silvia

6.2. Dvostruka igra

Kao što sam već ranije spomenula, Silvia će odraditi sve kako bi došla do cilja. Igra prljavu igru i ponekad krene pucati po šavovima, ali se vrlo brzo sabere. Detaljnom analizom teksta i u kreaciji svoje uloge, tražila sam trenutke u kojima Silvia ispada iz svoje igre.

„S. Jadna si. Jadna. Smijem se jer mi je smijeh jedini preostao. Smijem se jer si ti kriva što nosim krpe, ti i onaj kurvin sin, tvoj muž.

G. Nije istina.

S. Istina je. Ali nisam zato ovdje.“¹¹

¹¹ Marco Di Stefano, Klaonica

Ovo je jedan od trenutaka koji sam iskoristila kako bih pokazala preplavljenost mržnjom koju Silvia osjeća. Odlučila sam to prikazati kao trenutak u kojem ne mogu prešutjeti ono što me najviše boli, ali se istog trena saberem. Silvia se isto boji operacije koliko i Julia, ipak je to njeno tijelo. Razgovor o trajanju operacije i o oporavku stvarno ju je zanimalo jer se radilo o njenom tijelu. Zbog toga sam odlučila iskoristiti referencu na pravu komunikaciju s prijateljicom. Na to me navela činjenica kako su Silvia i Julia, prije svih nesretnih događaja, i bile prijateljice. U drugom činu njih dvije razgovaraju o tome što će Silvia s novcem te tada njih dvije komuniciraju kao stare prijateljice, ali se Silvia vrlo brzo pribere i vraća se u igru, gnjaveći Juliju o djetetu, o tome kako ono nije igračka, kako može usvojiti jedno i slično.

Treći čin mi je bio najzanimljiviji za igranje. Sve je moglo biti gotovo u nekoliko replika, ali je Silvia odlučila još malo provocirati i igrati se s Julijinim emocijama i stanjem u kojem se nalazi. Prva dva čina prikazuju Silviju kao siromašnu propalicu, a treći čin je potpuna suprotnost. Nakon šest mjeseci, mnogo toga se promijenilo u njenom životu, osim jedne stvari – nije dobila osvetu. U tom trećem činu, igrala sam Silviju koja igra prijateljicu. Pokušala sam prikazati zainteresiranost. Ta je zainteresiranost predstavljala znatiželju o Julijinom sadašnjem životu jer Silvia u tom trenutku zna da Julia ne može ostati trudna. Silvia, zatim, glumi Juliji zainteresiranost za prijateljicu, pokušava joj pomoći i traži razloge zašto još nije ostala trudna. U početku sam se mučila u ravnoteži igranja Silvijine dvostruke igre, ali sam, kroz probe u liku, stvorila dvoličnost koja je na kraju i zaokružila moju ulogu. Najvažnija osobina koju sam morala izbrusiti za ovu ulogu jest koncentracija. Ako ispadnem iz koncentracije, sve se lako izgubi, a nisam igrala sama, već s partnerom. Igrala sam sa Sarom i nas dvije smo vodile predstavu. Od Sare, kao starije kolegice, puno sam naučila, a koncentracija koju smo postigle nam je pomogla u jasnom prikazu odnosa.

Slika 4 Silvia i Julia u trećem činu

6.3. Odnosi

U ostvarivanju odnosa s Julijom pomogao mi je Silvijin cilj – osveta. Kako bi došla do osvete, odnosno kako bi ostvarila cilj, Silvia mora slomiti Juliju. Lomi ju emotivnom manipulacijom, ali odabrala sam nekoliko trenutaka u tekstu za koje sam koristila radnju hipnotiziranja. To su trenuci u kojima Silvia iskreno govori Juliji kakva je ona zapravo, kako živi i sve činjenice koje Julia izbjegava i ne želi si ih priznati. Odlučila sam u tim trenucima gledati partnericu u oči i bez imalo kretnji usmjeriti svu pažnju upravo na nju. U govoru sam se potpuno smirila, za razliku od ostalih situacija. Zamišljala sam kako Julia gubi tlo pod nogama, a Silvia se time hrani jer uspijeva u svom naumu.

6.4. Scenski pokret

Prvi zadatak, kojem sam se posvetila, je ulazak na scenu. Izrazito je važan jer je to prvo predstavljanje lika publici i ako tu pogriješim, do kraja predstave bi se vukao za mnom neki zaostatak i teret kojeg se nikako ne bih mogla riješiti i nikako ga ne bih mogla nadoknaditi. Ulazak na scenu igram sama, dok ne primijetim da me Julia gleda. S obzirom na to, dala sam si vremena. Taj uvod sam probala nekoliko puta i tijekom jedne probe sam sasvim slučajno srušila par kutija koje su se nalazile pored samog ulaza na scenu. Taj moment je bio odličan i odlučila sam ga zadržati jer sam time stvorila nonšalantnost Silvije. U prva dva čina sam odlučila pokazati Silvijinu opuštenost i pojačati je u pogrbljenosti, kako bi u trećem činu bila potpuno uspravna. Pošto je već neko vrijeme živjela kao prosjakinja, „uprljala“ sam njeno ponašanje nekulturom. Hranu sam žvakala otvorenim ustima, masne ruke brisala u odjeću, noge stavljala na stol i slično. U drugom činu, Silvija je pripita i pribojavala sam se tog dijela jer je izazov igrati pijance, ali sam iskoristila opuštenost iz prvog čina i malo je pojačala. Sjedila sam na stolici potpuno opuštena, često okretala očima i igrala nezainteresiranost kad Silviju ne zanima što Julia govori. S obzirom na vremensku razliku između kraja drugog čina i početka trećeg čina, iskoristila sam je za promjenu u pokretu, odnosno držanju. Silvija je sada bogata, drugačije se oblači, a odmah se drugačije i drži. Odlučila sam u trećem činu obuti cipele s visokom petom, koje su pripomogle Silvijinim elegantnim kretnjama. Često sam ustajala i hodala jer sam tako zamišljala Silviju koja ima cijeli svijet pod nogama i uživa Juliju gledati svisoka. Što se tiče fizičkog kontakta između dvije žene, svele smo ga na minimum, poput micanja nogu sa stola i slično.

Slika 5 Silvia i Julia u drugom činu

6.5. Govor i glas

Tijekom čitaćih proba, pokušavala sam Silviju prikazati vrlo ozbiljnom, ciničnom i produbljenog tona. Međutim, kako smo krenule s probama u prostoru, kako sam radila na ulozi, odlučila sam izbaciti glasovnu transformaciju te pustiti svoj glas. Za govornu karakterizaciju kao stil, izabrala sam svakodnevni govor. Koristila sam izraze poput „šta“ umjesto „što“, „kolko“ umjesto „koliko“ i slično. Silvia je vrlo pametna i ponekad se koristi rijetkim izrazima kojima uvjerava Juliju u bilo kojoj raspravi koju njih dvije vode, tako da sam za osnovnu govornu radnju odredila uvjeravanje. Govorne radnje su u tekstu jasno određene, tako da se nismo morale previše baviti njima. Pozabavila sam se tempom, intenzitetom govora i intonacijom te tako ostvarila dominantnost uloge. Pošto se moj svakodnevni govor razlikuje od scenskog, iskoristila sam taj svakodnevni govor u trenucima kada Silvia provocira Juliju, ali ipak razgovijetno i jasno da me publika razumije. Dok bi u nekim trenucima, u kojima Silvija Juliji govori iskreno i uvjerava ju u stvarnost, se uozbiljila i produbila ton, dala sam si vremena i jasno, artikulirano izgovarala svaku riječ, stvarajući napetost i zainteresiranost kod publike.

6.6. Rad s Partnerom

„Na sceni je naročito važno i potrebno upravo takvo uzajamno i usto neprekidno održavanje odnosa, jer se tvorevina autora i igra glumca sastoje isključivo iz dijaloga koji nastaju stvaranjem uzajamnih odnosa dvojice ili mnogih ljudi – ličnosti u komadu.“¹²

Moram priznati, da sam htjela bolju partnericu – ne bih ju našla. Sara Lustig je jedna iznimno talentirana glumica i čast mi je što sam dijelila scenu s njom. Već na čitaćim probama ostvarile smo nevjerojatnu partnersku kemiju. S obzirom na to kako dolazim iz pretežno muške klase, uglavnom su mi oni bili partneri u scenama na kolokvijima i ispitima. Dečki s klase, moji kolege, bili su odlični partneri, ali baš i nisam radila s kolegicama. Tako je

¹² K. S. Stanislavski; Sistem; Beograd, Državni izdavački zavod Jugoslavije, 1945; 306

odluka da ova diplomatska predstava bude ženska duo drama bila pun pogodak. Rad sa Sarom omogućio mi je novo scensko iskustvo, puno sam naučila od nje. Vrlo je obzirna i strpljiva. Radeći s njom tijekom proba i igrajući na samoj izvedbi, pokušala sam iskoristiti svaki trenutak i upijati njena znanja što sam više mogla. Kao što se navodi u citiranom tekstu na početku ovog poglavlja, važno je neprekidno održavanje odnosa. Voljela sam trenutke kad bi se prepustile, kad bi se pogledale u oči i iskreno si mogle reći replike, a takvih trenutaka je bilo puno. Nadam se kako će biti prilika da Sara i ja zajedno radimo još neki projekt jer dijeliti scenu s njom je potpuni užitek, velika čast i bit ću joj zauvijek zahvalna. Prelistavajući svoje dnevnik zapazanja, naišla sam na drugi semestar prve godine preddiplomskog studija - rad glumca s partnerom. Tijekom jednog predavanja profesorica nam je pričala o povezanosti partnera i kako se ona najljepše može dokazati vizualno. To je nit koja povezuje partnere na sceni i oba partnera se podjednako trude da se ta nit ne zapetlja, da negdje ne zapne, a posebno da ne pukne. Upravo to smo doživjele Sara i ja. Od samog početka ovog procesa pa do samog kraja diplomatske predstave, trudile smo se našu partnersku nit čuvati i plesti je na način da bude još jača.

7. VIZUALNO OBLIKOVANJE

Originalno mjesto radnje (supermarket, odjel zamrznutih proizvoda), na prijedlog mentora profesora Jasmina, promijenili smo u skladište supermarketa. Tom odlukom, skupljanje scenografije nam se znatno olakšalo. Svidjela mi se ideja skladišta jer je zatajno mjesto i nije velika razlika za tekst, tako da, što se teksta tiče, nismo morali puno mijenjati. Ulazak i izlazak sa scene postavili smo na sredinu. Sa svake strane prolaza nalazile su se kutije naslagane jedna na drugu te smo postavili stol s dvije stolice u desnom dijelu scene i lampu koja je visjela iznad stola. Kroz cijeli komad mjesto radnje se ne mijenja, tako smo istu scenografiju ostavili u sva tri čina. Stol i stolice poslužile su nam za sklapanje ugovora, odnosno za sve trenutke u kojima je glavna tema posao koji dvije žene sklapaju. Kao referencu za taj stol i lampu iznad njega, u glavi mi se prikazala slika stola za ispitivanje u

policijskoj postaji, a tijekom predstave se Silvia i Julia nekoliko puta zamijene u ulogama istražitelja i osumnjičenika.

Slika 6 Julia i Silvia u prvom činu

Što se tiče kutija koje su poslagane stajale na sceni, iskoristile smo ih za ostalu situaciju rekvizitu. Smoki koji Silvia gricka u prvom činu, kao i cigarete i alkohol, sve je to bilo u kutijama iz kojih smo ih izvlačile tijekom trajanja predstave.

Zanimljivo je kako sitna rekvizita može dodatno obogatiti ulogu i situaciju u kojoj se likovi nalaze. Naime, ideja za grickanje smokija je došla sasvim slučajno. Činjenica je da smo u skladištu, a Silvia, pošto je siromašna, ne može si priuštiti što poželi. Slučajno sam tijekom jedne probe imala smoki koji sam ponijela da ga Sara i ja otvorimo pod pauzom. Kako smo prolazile prvi čin, imala sam potrebu nešto izvlačiti iz kutije i tako sam u jednu kutiju stavila smoki. Kako sam tijekom probe imala potrebu otvoriti ga jer sam zamislila da je Silvia gladna, a ništa drugo nije pronašla u nekoliko kutija koje je otvorila osim tog smokija, otvorila sam ga i počela jesti. To je stvorilo novi pogled na moju ulogu i više načina za moju igru. Na primjer, kada sam sjela na stolicu i jela taj smoki, glavna radnja u tom trenu bila je

nagovaranje. Silvia nagovara Juliju da prihvati njenu ponudu. Iako to Juliji financijski ne odgovara, izvadila sam jedan smoki (on me podsjetio na fetus), držala sam ga između dva prsta i gledala u njega.

„S. Ne. Važno je, zar ne? To je najvažnija stvar u tvom životu. Bila bi i u mojem, u normalnim uvjetima. Ali ja to više sebi ne mogu priuštiti. Ti da. „¹³

Nakon citirane replike stavila sam smoki u usta i prožvakala ga otvorenim ustima. U tom trenutku sam htjela prikazati nadmoć Silvije nad Julijom i taj trenutak sa smokijem se poklopio kao jedan bitan trenutak za predstavu, kao poruka s nagovještajem o čemu se zapravo u predstavi radi.

Slika 7 Julia i Silvia u prvom činu – smoki

Cigarete i alkohol upotpunili su predstavu. Tom rekvizitom mogle smo potkrijepiti stanke i napete situacije. Ja inače nisam pušač pa mi je bilo zabavno istraživati tu rekvizitu i svoje scenske pokrete pri stvaranju uloge pušača, a vrhunac moje igre je bio moment kada sam puhнула dim partnerici u lice. Naime, Silvia puši pred Julijom koja je prestala, ali je slabog karaktera i popušta te ponovno počne pušiti, što se vidi u trećem činu.

¹³ Marco Di Stegano, Klaonica

Slika 8 Silvia i Julia u drugom činu – Julia je propušila

Najveći problem, što se rekvizite tiče, nam je stvarao pištolj. Naime, u tekstu piše da je pištolj pravi i da Silvia stvarno ispuca metak iz njega, ali u plafon. Mi nikako nismo mogle dobiti pištolj s lažnim mecima iz HNK-a pa smo se morali snaći. Imala sam plastični pištolj iz jednog projekta od prije pa sam ga donijela na probu da možemo vježbati dok ne nađemo rješenje. Međutim, kako su probe prolazile, stvorila se ideja da ostane taj plastični pištolj i kada Silvia ispuca iz njega, da se čuje kako je lažnjak. To je stvorilo komičan element kojim smo stvorili drugačiju dinamiku. Bilo je potpuno neočekivano, a meni za ulogu opravdano jer se Julia uplašila za vlastiti život, a Silvia nekoliko puta kroz tekst kaže kako Julia inače nije baš pametna pa tako i sada budući da nije shvatila da pištolj nije pravi.

Nismo htjele komplicirati oko kostimografije. Predložila sam profesoru Jasminu vrlo jednostavnu ideju kostima. Silvia je u prva dva čina jednako obučena, u majicu s dugim rukavima i kapuljačom, vidno preveliku, hlače i stare tenisice. Slično tome je obučena Julia u trećem činu, a ona je u prvom činu obučena u tamne traperice, bluzu i sako. Za drugi čin je skinula sako, u oba čina ima cipele s visokom petom, dok u trećem ima tenisice. Silvia je u trećem činu obučena jednako kao Julia u prvom. Tako smo htjele prikazati, osim psihičku, i fizičku promjenu. Sara je za ulogu ispeglala kosu i podigla šiške, a ja sam odlučila imati neurednu kosu u prva dva čina, a podigla sam je u trećem. Sara je od početka bila

našminkana. Na usnama je imala crveni ruž kojeg je prije trećeg čina obrisala, dok sam ja bila nenašminkana, ali sam prije trećeg čina stavila crveni ruž.

Slika 9 Silvia i Julia u prvom činu – prikaz kostima

Slika 10 Silvia i Julia u trećem činu – prikaz kostima

Glazbu smo koristili samo za vrijeme promjena jer u drugim trenucima nije bila potrebna. Suzili smo izbor glazbe na talijansku jer je tekst talijanski, a zbog kontrasta situacije koja se događa na sceni, odlučili smo se za talijansku *lounge* glazbu. Za rasvjetu smo odlučili postaviti hladne *ledice* koje su dočarale mjesto radnje – skladište. Osim reflektora, kao izvora svjetlosti, na sceni je iznad stola visjela lampa. Ta lampa je, prema uputi profesora Jasmina, između drugog i trećeg čina, između kojih prođe 6 mjeseci, služila kao bat na zidnom satu ljuljajući se lijevo – desno, prikazujući prolaznost vremena. Kad su se reflektori spustili do kraja, taj trenutak je vizualno izgledao odlično.

8. DRUŠTVENI KONTEKST

Potaknuta temom komada, odlučila sam dublje istražiti ilegalnu trgovinu organima. Moram priznati da su me rezultati zgrozili. Postoji internetska stranica na kojoj ljudi, osim svojih organa, prodaju djecu u roblje, ilegalno oružje, drogu, dječju pornografiju i mnoge druge nezamislive stvari.

Zaprepastila me činjenica kako je ilegalna trgovina organima sistematizirana (krvna grupa, godine, spol, pušač/nepušač...) te je nezamislivo koliko je svima dostupna. U samo dva klika danas je moguće postati dio anonimne mreže ilegalne trgovine organima.

Nevjerojatno je to da se upravo takva trgovina događa oko nas, a da toga nismo ni svjesni. Pronašla sam informaciju da su se prije 3 godine u Hrvatskoj obavile operacije u najvećoj hrvatskoj bolnici, Rebru. Slučaj je otkrila inspekcija Ministarstva zdravstva i prijavila DORH-u. Riječ je o ilegalnoj prodaji bubrega. U prvom slučaju riječ je o vozaču kamiona iz Srbije, a u drugom slučaju o ocu šestero djece iz Kosova. Na takav pothvat, primorani su zbog financijskog statusa. Tko zna je li i prije ovog događaja bilo sličnih slučajeva, a da se zataškalo. Također sam naišla na informaciju da se svakih sat vremena u svijetu ilegalno transplantira jedan bubreg koji je najčešći organ na tržištu ilegalne trgovine organa jer ljudi imaju dva.

Nakon istraživanja i saznanja o tome, dodatno me potaknulo da publici predstavim ovaj tekst i da, istinski zaprepastena tim informacija, prenesem poruku koju on nosi.

Upravo tekst „Klaonica“ ne govori samo o činjenicama ilegalne trgovine organima, već i o zaslijepljenosti novcem. Žena koja ima puno novaca odlučuje dovesti u opasnost vlastito tijelo ilegalnom transplantacijom maternice od neke strankinje samo kako bi ona mogla nositi dijete u svojoj utrobi. Dok s druge strane, druga žena odluči izvaditi svoju maternicu i ilegalno je prodati za određenu količinu novaca, samo kako više ne bi bila siromašna. Koliko samo stvari u tom procesu može poći po krivu? Upravo tome svjedočimo u tekstu „Klaonica“.

Često se znamo susresti s člancima na internetu koji navode kako ljudi, čiji je član obitelji poginuo, odluče donirati ostatak njegovih organa. Zbog te odluke, spasili su ne jedan život, već sigurno nekoliko njih i taj se postupak smatra neizmjerljivo plemenitim.

9. ZAKLJUČAK

Oduvijek mi je želja kroz kazališne predstave poslati jasnu poruku publici. Glumica sam, ali ne želim da ljudi gledaju mene, već želim da gledaju sebe kroz mene. Predstavama možemo podučiti ljude pravim vrijednostima života i tako, potaknuta pozitivnim ciljevima, publika mora biti ta koja će izvan kazališta mijenjati svijet. Kazalište je medij, a bez razumijevanja medija, nema razumijevanja svijeta.

Kao što sam spomenula u uvodu, s ovim diplomskim radom isplivala sam na površinu i naučila kako disati, kako se boriti sa svim nedaćama koje se nađu na putu i kako iz svega kroz što prolazim mogu puno naučiti. Cijelu ovu godinu imala sam osobnih problema koji su se samo nizali na mom putu do diplome, poput prepreka na trkaćoj stazi. Vješto sam ih preskakala, jednu po jednu i do cilja došla najljepšim procesom koji sam ikad imala na Akademiji. Radila sam s iznimno cijenjenim ljudima i doživotno ću biti zahvalna svima koji su dio ovog projekta. Ostvarilo se sve ono što sam si zacrtala, od početka planiranja diplomskog ispita pa sve do kraja.

Voljela bih još igrati ovu predstavu, ali to je novi zadatak kojim ću se baviti nakon završetka Akademije.

10. LITERATURA

K. S. Stanislavski; Sistem; Beograd, Državni izdavački zavod Jugoslavije, 1945.

Boro Stjepanović; Gluma I-III; IVPE, Cetinje, 2014

Radomir Plaović, Elementi glume, Rad, Beograd 1950

Marco Di Stefano, Klaonica

Internetske stranice :

<https://www.borgoteatrale.it/docenti/marco-di-stefano/>

https://hr.wikipedia.org/wiki/Boris_B._Hrovat

https://hr.upwiki.one/wiki/Organ_trade

Fotografije:

Kristijan Cimer

https://photos.google.com/share/AF1QipNd_3erMKnuXG2BECVwJdT26zqc1SvIyvXk4VA1

[BenK9filD9D-AOkv3yp-](https://photos.google.com/share/AF1QipNd_3erMKnuXG2BECVwJdT26zqc1SvIyvXk4VA1/BenK9filD9D-AOkv3yp-)

[4mh0Ew?key=anc0bnBjN2FUQWxodnRsVnpaMVNPTXJITmVzZjR3](https://photos.google.com/share/AF1QipNd_3erMKnuXG2BECVwJdT26zqc1SvIyvXk4VA1/BenK9filD9D-AOkv3yp-4mh0Ew?key=anc0bnBjN2FUQWxodnRsVnpaMVNPTXJITmVzZjR3)

11. SAŽETAK

„Klaonica“ je diplomski ispit Ane Cmrečnjak premijerno izveden 4.7.2022. godine u 19 sati u prostoriji broj 1 na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Mentorstvo potpisuje izv. prof. art. Jasmin Novljaković, a sumentorstvo red. prof. art. Tatjana Bertok Zupković. Osim Ane Cmrečnjak, u diplomskom ispitu sudjeluje i Sara Lustig, glumica Kazališta Virovitica.

Predstava govori o susretu dviju žena koje su nekada bile prijateljice, no zbog raznih okolnosti to više nisu. Ne podnose se, ali su jedna drugoj prilika za „bolji život“. Sklapaju ugovor o ilegalnom poslu, a u igri je prodaja organa i velika količina novaca. Tijekom komada se mnogo toga otkrije i mnogo stvari krene krivo.

U ovom pisanom radu govori se o stvaranju projekta, o autoru i o njegovom tekstu, o radu na istom, o karakterizaciji likova, o radu na ulozi Silvije kroz cijeli projekt i o detaljnoj analizi svih dijelova ovog diplomskog ispita.

Ključne riječi: ispit, predstava, projekt, Silvia, Klaonica, organ, lik, uloga

12. SUMMARY

"Slaughterhouse" is Ana Cmrečnjak's graduation exam premiered on July 4, 2022. at 7 pm in room number 1 at The Academy of Arts and Culture in Osijek. Mentoring is signed by the professor of arts Jasmin Novljaković, and co-mentoring by the professor of arts Tatjana Bertok Zupković. In addition to Ana Cmrečnjak, Sara Lustig, actress of the Virovitica Theater, is participating in the graduation exam.

The play is about the meeting of two women who were once friends, but due to various circumstances are no longer friends. They cannot stand each other, but they are each other's opportunity for a "better life". They conclude a contract on an illegal business, and the stake is the sale of organs and a large amount of money. During the play, a lot is revealed and various things go wrong.

This written work talks about the creation of the project, about the author and his text, about the work on it, about the characterization of the characters, about the work on the role of Silvia throughout the project and about the detailed analysis of all parts of this graduation exam.

Key words: exam, performance, project, Silvia, Slaughterhouse, organ, character, role

13. ŽIVOTOPIS

Ana Cmrečnjak rođena je 16.5.1998. godine u Virovitici. Dolazi iz Špišić Bukovice gdje je završila Osnovnu školu Augusta Cesarca Špišić Bukovica, nakon koje upisuje Gimnaziju Petra Preradovića u Virovitici, prirodoslovno-matematički smjer. Godine 2017. upisuje preddiplomski studij glume i lutkarstva na Umjetničkoj Akademiji u Osijeku, a nakon preddiplomskog studija upisuje diplomski studij, smjer gluma, na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Kao dijete, bavila se raznim aktivnostima, kao što su treniranje bagmintonu, rukometa i latino-američkih plesova. Glumom se počela baviti u prvom razredu osnovne škole, kada je upisala Dramski studio Kazališta Virovitica gdje je uprizorila mnogobrojne likove i sudjelovala u više od 10 predstava. Dramski studio je pohađala sve do završetka srednje škole i upisa Akademije. Također je sudjelovala u nekoliko profesionalnih predstava Kazališta Virovitica od kojih se ističu dvije predstave redatelja Dražena Ferenčine. Članica je Udruge „Pričalica“ od njenog osnutka 2008. godine te je sudjelovala u raznim projektima od kojih treba izdvojiti festival dramskog odgoja „FeDOR“, gdje je sudjelovala kao voditeljica nekoliko radionica u Virovitici i na Rabu, projekt „Having a theatre inside“ (Erasmus +; 2015.-2017.), razmjena učenika u Turskoj (Tradicionalno kazalište sjena) i u Portugalu (Fizički teatar). Na Akademiji je stekla znanje i iskustvo od svih profesora i asistenata te, osim svojih redovnih ispita, sudjelovala je na mnogim drugim akademskim projektima, gostovala u ispitima kolega s lutkarske režije i u mnogim mjuziklima u dodatnom akademskom programu. Iako se nikada nije profesionalno bavila pjevanjem, na Akademiji je usavršila taj talent te je kao sopranistica uprizorila razne uloge i na Međunarodnom pjevačkom natjecanju „Lav Mirski“ 2020. godine, s kolegama Filipom Severom i Magdalenom Živaljić Tadić, uz vodstvo profesorice Veronike Hardy, osvojila prvu nagradu u kategoriji mjuzikl. Osim pjevanjem, u slobodno vrijeme bavi se izradom goblenu, slikanjem, crtanjem i rolanjem.